

ASGARİ ÜCRETE “ORTADAKİ SONUÇ”UN NEDENİ VERGİ POLİTİKASIDIR

Şu, çoğu zaman medyada karşımıza çıkan “asgari ücretin yeterliliği-yetersizliği” meselesi, ülkenin sadece bu günlerinin değil, aslında çok uzun yılların başlıca tartışma konularındandır.

Şimdi biraz iddialı gibi olacak ama yine de söyleyelim:

Bu ilkede asgari ücret adına yapılan tartışmalarda -ne hikmetse- işin asla “nedenleri” üzerinden değil de hep “Az yaptılar-çok yaptılar” gibi “sonuçları” üzerinden konuşur dururuz .

-“E konuşulsun bakalım!”

Muhtemelen işin böyle tartışılmasını, asıl meselenin başka olduğunu bilen ama böyle tartışılmasını uygun görenler hep böyle söyleyeceklerdir.

Hatta oldukça hararetlendirerek, oldukça suret-i haktan görünerek.

Ne gibi mesela?

-İşçi acından mı ölsün ?

-Yahu bu parayla geçinilir mi?

-Eskiden şu kadar simitti, şimdi bak kaç simit!

-Ah şu patronlar, kendilerine çok çok ücretliye bir şey yok!

-Gidelim kapılarının önünde yatalım!

Falan filan...

Şimdilerde asgari ücretin vergisi bir ölçüde kaldırıldı ama asgari ücretin “çıtası” pek kaldırılmadı.

Yoksulluk ve açlık sınırlarındaki ücretleri dahi bugün artan oranlı biçimde vergiye tabi tutuyoruz biliyorsunuz.

Dolayısıyla, “geçim derdinde olanların” ayakta kalabilmek için ihtiyacı olan rakamlar, asgari ücret olarak kabul edilenin çok

çok üzerinde. Ve eğer “asgari ücret” denen uygulamayı, “ücretliyi ayakta tutabilmek için gereken asgari gelir” diye tanımlıyorsak, bu “al sana asgari ücret” dediğimiz paraların gerçekte bir derde bir deva olmadığı açık.

Peki ,ne oluyor böyle yapılp “iyidir iyidir, bak şimdi daha fazla simit alabiliyorsunuz” dendiğinde ya da yine dönüp dolaşıp simit hesabı yapıldığında?

Söyleyelim:

0 asgari ücret iş hayatında ancak bir “bordro muamelesi” olarak sadece şekilden ibaret sayılıp “gerçek ücretin üstü” kayıtdışına kaydırılıyor ve çoğunlukla açıktan ödeniyor.

Peki bu biraz riskli, buna cesaret edemeyen işveren ne yapıyor dersanız, o da yatırımını-üretimini en ucuz işçilikle yapılacak biçimde yürüttüğü için; pek fazla kurumlaşmaya özenmeden, kalifiye eleman ve “ar-ge” denen ihtisasın, teknolojinin uzağından, kanunların arkasından dolanarak bir şeyler üretip satmaya çalışıyor.

Neden?

Çünkü bu vergi düzeninde, karşısında ya da tepesinde; ancak o yetmeyen, o göstermelik asgari ücret dolayısıyla “ücretlisine asgarisinden vermesi gereken ücreti göstere göstere veremediği” için.

Peki biz ne tartışıyoruz?

“Yoksulluk sınırı altında olduğunu bal gibi bile bile, göz göre göre” bu asgari ücreti “evet asgari ücret budur” adamlar böyle belirledi diyerekten.

Yani yapmacıktan ve sadece sonuca odaklanarak

Peki niye böyle?

Bunun teknik cevabı “vergi takozu” denen uygulama bizim vergi politikamızın adeta temel tercihi olduğu için.

Ya da böylesi hem işverenin hem ekonomiyi yönetenlerin hoşuna gittiği için.

İyi de şimdi 17 bin liralık asgari ücreti örneğin iki katına

çıkarıp 34 bin lira desek yani bu “sonuc”u bir kenara bırakıp “neden böyle?” diye karşı çıksak mesela?

Önce vergi politikasını belirleyenler tepki gösterecektir buna:

“İyi ama biz şimdi 17 bin lira ile de geçinilebilir” deyip bunun üzerindeki ücreti vergilendirirken bundan nasıl vazgeçelim?

Ardından özel sektör işvereni:

“İyi de siz bunu yükseltirseniz, bizim iyi kötü kanuna da hayatın içine de sığdırdığımız (Yani ücretin bir kısmını zaten açıktan verdiğimiz) şu 17 bin liralara devlet eliyle iki katına çıkar ücretli “bu benim hakkım” derse biz nasıl altından kalkarız? “Sonra biliyor musunuz ki, bizde en düşük ücret arttığında, bu iş domino etkisiyle kademe kademe en yüksek ücretleri bile etkiliyor ve onları daha üst vergi dilimlerine sokuyor ve vergi yükümüzü arttırıyor”.

Doğrudur. İsteseler de “ha !” dediklerinde kalkamazlar altından.

Hiçbir arabayı dördüncü vitesle kaldıramazsınız.

Çünkü bizdeki üretim yapısı, yarısı kayıtlı yarısı kayıtsız ya da “öylesine kayıtlı” düzene alışıktır ve bu yapıya çok kötü bağlanmıştır.

Yarın siz diyelim ki onlara rağmen asgari ücreti yine de arttırırsanız, bu sefer piyasaya bu ücretleri karşılayabilen “kurumsal çalışan” “ileri teknolojiyi takibeden yeni ve dinamik işletmeler girerse, biz buna hemen nasıl uyum sağlayabilir, nasıl rekabet edebiliriz?

Bırakın biz topumuzu yine çamur sahada oynayalım denecektir.

Türkiye maalesef, siyasilerin sözüm ona şikayetçi de oldukları “orta gelir tuzağı” içinde böyle debelenmektedir.

-Asgari ücreti, aslında olması gerekenin çok altında tutarak ücretlilerin talebini bastırmaktadırlar,

-Hem yüksek “vergi takozu” ile kamunun vergi yükünü haksız ve

yanlış biçimde istihdam üzerine bindirmekte,

-Hem bu politikalarla ülke ekonomisinin “ancak düşük ücretlerle üretilen ürünlerle”, “kol kuvveti ağırlıklı” bir yapıyla devam etmesini kendilerine göre “makul” görmektedirler.

Sonra da yeri geldiğinde “hala şu orta gelir tuzağından kurtulamadık” nutukları atılmaktadır.

Bir düşünelim bakalım:

-Asgari cret komisyonlarının günlerce toplanıp sözde işçinin yediğı kuru fasulyenin kalorisini bile göz önüne alıp masaya yatırarak vardığı ama sonucun “işveren-hkmet ikilisi” tarafından belirlenen rakamlar, çalışanlara yetersiz geldiğinde bu rakamın “sonuçta neden böyle olduğu mu tartişılmalıdır yoksa ücretin böyle tayin edilmesine yol açan “nedenler” mi?

-Asgari creti düşük tutarak bu ücret düzeyinde çalışmanın hem risksiz hem vergisiz işçilikle yapılan üretim düşük verim ve kalitesi, acaba uygulanan ekonomi politikalarının sonucu mudur yoksa nedeni mi?

Bu durumda özetlersek:

-Asgari ücretin ne kadar da insafsızca düşük belirlendiğini tartişmak sadece “sonucu” tartişmaktır ama bu sonucun neden böyle çıktığını tartişmamak, ah vah ile boşuna vakit geçirmektir.

-Vergi politikasını belirleyenler, üretim gücünü arttırabilmek için kamunun yükünü mutlaka çalışan-çalıştıran üzerinden kaldırıp bu yükü taşıyabilecek diğer alanlara kaydırmalıdır.

-Bu politikalar ülkenin tekstil, beyaz eşya, otomotiv, madencilik gibi değeri düşük mallar üretimine yoğunlaşmasına yol açmakta, razı olunan üretim düzeyi kayıt dışını sıradanlaştırmakta, kurumlaşmayı engellemekte, bu düzene uymayı göze alamayan dış yatırımcıyı uzaklaştırmaktadır.

-Türkiye’de reel cretseviyesi hızla düştüğü halde yabancı şirketlerin ülkeyi terketmesi bu konuyla ilgili herkesi uzun

uzun düşündürmelidir.

-Türkiye, zorunlu göçler nedeniyle reelde giderek ucuzlayan işgücünü “fırsat” görmekle ne yazık ki, üretim gücünü ve kazanç beklentisini ucuz ama vasıfsız işçiliğe bağlamaktadır.

Bu durum ülkenin teknolojik üretime geçme eğilimini önleyecek, geri çevirecektir.

Vasıfsız ve ucuz işçilik ile yapılan üretim sadece “vasıfsız üretim”dir. Çokça söylendiği gibi “bir tır dolusu ihracat yapar, parasıyla ancak bir cep telefonu alırsınız”

-Yapının kısa sürede değiştirilip geliştirilmesi kolay değildir ve tabii ki sancılıdır. Ancak ekonomi politikalarının buna evrilmesi yapıyı bu yönde zorlaması gerekmektedir.

“Orta gelir tuzağı”, belki bize dışarıdan biçilen rol olarak da açıklanabilir ama kurtulabilmek için bu tuzağın sonucu olan üretim düzeyi üzerine konuşmayı bir kenara bırakıp bu sonucun nedenleri üzerine yoğunlaşmamız gerekmektedir.

Doğru vergi politikası, asgari ücretin yükseltilmesiyle, bunun üzerindeki ücretlerin üzerindeki vergi baskısının en azından hafifletilmesiyle yatırım tercihlerini “ileri teknolojik üretime” yönelten vergi politikasıdır.

Ücretlerin gerek asgari ücret ve gerekse vergi indirimleriyle daha yükseltilmesi belki yatırımları vasıfsız istihdamına dayalı olmaktan kurtarıırken bir kısım insanın istihdamını da engelleyebilecektir. Ama ne yazık ki çağdaş ekonomilerle aynı kategoride olmanın yolu daha çok vasıfsız istihdam etmekten değil, daha yüksek teknolojiyle üretime geçmekle mümkündür.

Siz bu şekilde çıtanızı yükseltebilerseniz, zaten elde edeceğiniz ekonomik güç, her hal ve kârda o istihdamsız kalan vasıfsız emek sahiplerini de korumaya, kollamaya yetecektir.